

28/5/03

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 3 juli 2002 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 23 mei 2002 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 3 april 2003,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de historische en volkskundige waarde:

- als monument:

Kessenich, Aan de Maas 1, Z.g. Houbenhof, gelegen te Kinrooi (Kessenich), Aan de Maas (Kes) 1;

bekend ten kadaster:

Kinrooi, 3e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 246D.

Wegens de historische waarde:

- als dorpsgezicht:

Kessenich, onmiddellijke omgeving van het Houbenhof, gelegen te

Kinrooi (Kessenich), Aan de Maas (Kes) ;

bekend ten kadaster:

Kinrooi, 3e afdeling, sectie B, perceelnummer(s) 234E, 236D, 238C, 241V, 241W, 243G, 244G, 255E, 257F.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het uitzonderlijke karakter van volgende intrinsieke waarde gemotiveerd:

Het *Houbenhof* dient te worden beschermd als **monument**

Omwille van de **historische waarde**:

Het gebouw is dusdanig karakteristiek voor de Maasvallei, en zijn eigen geschiedenis is zodanig verweven met die van de hele streek, dat het een unieke documentaire waarde heeft als materieel onderdeel van die geschiedenis.

Het ontstaan van het Houbenhof hangt samen met de Tachtigjarige Oorlog, de strijd om de Maasgrens en Maastricht, en de verovering en versterking van Stevensweert (1633) in dit verband. Het werd gebouwd door Aert Houben tussen 1660 en 1664 op de plaats van een door de Spanjaarden geplande redoute bij de schipbrug naar Stevensweert. Als herberg, afspanning en veerhuis was het eeuwenlang getuige van alle historische gebeurtenissen in de Maasvallei. Door zijn ligging vlak tegenover Stevensweert en de duidelijke, visuele band die het hiermee onderhoudt, symboliseert het Houbenhof de eeuwenoude eenheid van het Maasland en de hechte band tussen de beide Maasoeveren, die na het midden van de 19de eeuw, na de splitsing der beide Limburgen, verloren ging.

Het Houbenhof documenteert in zijn gebouwen, interieur en meubilair (meubels, familieportretten) bovendien de geschiedenis van het geslacht Houben, een belangrijke, oude familie van Kessenich, kenmerkend voor dergelijke rijke, Maaslandse families, die doorheen de eeuwen in de archieven voorkomt en waarvan het 17de eeuwse grafkruis op het kerkhof van Kessenich bewaard bleef.

In 1993 werd Stevensweert door de Nederlandse Rijksdienst voor de Monumentenzorg in zijn geheel als dorpsgezicht beschermd, met daarbinnen verscheidene monumenten; het is duidelijk dat dit dorpsgezicht door de aanwezigheid van het Houbenhof grensoverschrijdend is, dat het Houbenhof integraal deel uitmaakt van dit dorpsgezicht, en hierin zijn rol als monument verdient.

De architectuurhistorische waarde van de hoeve, in kern opklimmend tot de 17de eeuw, verbouwd midden 18de en begin 19de eeuw, wordt door de verbouwingen van 1945 niet grondig aangetast: de volumes, die door hun dominante aanwezigheid in het landschap de belangrijkste waarde vormen van het gebouw, bleven intact bewaard. Bovendien bleven de oorspronkelijke materialen, met name de kalkstenen omlijstingen van de vensters, behouden, zodat bij eventuele restauratie de oorspronkelijke toestand kan hersteld worden.

Omwille van de **volkskundige waarde** :

Als een uniek geworden illustratie van het traditionele leven aan de stroom in het Maasland. Het gebouw functioneerde als hoeve, herberg, afspanning voor de trekpaarden en veerhuis. Al deze functies zijn typisch voor de Maasstreek, en zijn in het gebouw, het interieur en het meubilair (gelagkamer, koperen bierkruiken, scheepslampen) nog duidelijk afleesbaar. Het veerpont, dat functioneerde van vóór de 17de eeuw en oorspronkelijk, vanaf het begin van de 18de eeuw, bediend werd door de bewoners van het Houbenhof zelf, deed tot het begin van de jaren 1950 dienst. Het veer onderhield de historische, hechte band tussen de beide Maasoeveren, die kenmerkend was voor de Maasvallei, en waaraan pas een einde kwam door de splitsing van de beide Limburgen. Tot ver in de 19de eeuw onderhielden de bewoners van de Maasdorpen meer contacten met de bewoners van de andere oever dan met die van de W.-

gelegen Kempische dorpen, hoewel deze laatste slechts op een paar kilometer afstand lagen; dit komt onder meer tot uiting in de migratiecijfers en de vele huwelijken die werden gesloten tussen bewoners van beide oevers.

Als herberg bediende de hoeve de reizigers naar Stevensweert en de Maasschippers en -vissers. Bovendien konden de Maasschippers hier hun "lijnpaarden" met voerman en loods huren. Immers, wanneer stroomopwaarts moest gevaren worden, werden trekpaarden op de jaagpaden of lijnpaden ingezet, die op vaste plaatsen dienden vervangen te worden. Vrijwel al deze typische schippersherbergen zijn thans verdwenen; de nog bestaande zijn zodanig verbouwd dat de oorspronkelijke gebouwen vrijwel niet meer te herkennen zijn: de *Damiaan* te Elen, de *Krauw* in Heppeneert (Maaseik), *Het Wit Paard* of de *Spaanjerd* in Ophoven, de *Labaer*, onmiddellijk ten Z. van Maaseik. Alleen de *Leeuwerik* in Aldeneik behield ondanks de recente verbouwingen, nog enigszins zijn allure van schippersherberg. Als gebouw illustreert het Houbenhof dus ook als unieke getuige het sinds de eerste helft van de 19de eeuw verdwenen leven van de Maasvaart met al zijn aspecten.

De omgeving van de hoeve dient beschermd als **dorpsgezicht**

Omwille van de **historische waarde** :

Het omringende landschap, gekenmerkt door de grote openheid, is typisch voor de alluviale vlakte, en is zowel historisch als landschappelijk de natuurlijke omgeving van de hoeve. Deze openheid werd oorspronkelijk door de aanwezigheid van akkers gewaarborgd (cf. Ferrariskaart, 1771-77). In de historische ontwikkeling van de landbouw in de Maasstreek is de omzetting van akkerland naar grasland/weiland vanaf het midden van de 19de eeuw kenmerkend, zodat het huidige bodemgebruik als grasland zeker geen afbreuk doet aan de historische omgeving. Bovendien werden de buitendijkse gebieden (weerten), zoals die ook hier bij de hoeve aanwezig zijn, traditioneel als grasland gebruikt. In het omringende landschap is de gietijzeren grenspaal van 1843 een markant element, en symboliseert bovendien de teloorgang van de Maaslandse eenheid.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 28-05-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN